

דף מט.

עין משפט א.

ח"מ סימן סז סעיף יב
עין בסעיף הקודם

עין משפט ב.

ח"מ סימן רד סעיף ז
עין לעיל דף מח. עין משפט ג

עין משפט הו.

ח"מ סימן רד סעיף ח

ח. גם האומר לחבירו ליתן לו מתנה ולא נתן הרי זה ממחוסרי אמנה, והוא במתנה מועטת שהרי סמכה דעתו של המקבל כשהבטיחו^פ, אבל במתנה מרובה אין בה חסרון אמנה^צ, שהרי לא האמין זה שיתן לו דברים אלו עד שיקנה לו בדברים שהם נקנים בהם.

עין משפט ז.

ח"מ סימן קצח סעיף טו

יד. הנותן דמי המטלטלין או מקצתן, וחזר בו הלוקח ואמר לו המוכר בא וטול מעותיך, הרי המעות אצל המוכר בפקדון^ק, ואם נגנבו או אבדו אינו חייב באחריותן. אבל אם חזר בו המוכר ואמר ללוקח בא וטול את שלך הרי המעות ברשותו וחייב באחריותן אפי' מאונסין גדולים^ר עד שיקבל עליו מי שפרע^ש, ויאמר לו אח"כ בא וטול את שלך

פ. מימרא דרב פפא ומודה ר"י במציעא שם. וכתב ה"ה דכל מכר כמתנה מועטת. ואם המקבל עני אפי' במתנה מרובה אינו יכול לחזור, כמ"ש ביור"ד סי' רנ"ח סעיף י"ב ולקמן בסי' רמ"ג סעיף ב'.

ק. רמב"ם בפ"ז ממכירה הלכה ג'. ואם לא אמר לו טול מעותיך חייב אפי' באונסין. ר. ועיין בסי' ק"כ סעיף ב' אימת נפטר מאונסין ומפשיעה. ואם אמר לו טול את שלך ואמר לו יהיה בפקדון אצלך לכו"ע פטור ואין דינו אלא כשומר חנם.

וכתב הב"י דלאחר שעשו קנין גמור שאין שניהם יכולים לחזור, אין המוכר אפי' שומר חנם על הפירות, שאומר לו הרי שלך לפניך עד שיקבל עליו שמירה, אבל אם נשאר לו חייב מקצת מעות הוי המוכר שומר שכר.

ש. כתב בפעמוני זהב דהמוכר מותר לו להשמש במעות גם לפני שיעשה קנין אחר המחייב הגם שמעות תיקנו חז"ל שאינם קונות מ"מ כיון שאיכא מי שפרע שארית ישראל לא יעשו עולה וא"כ מסתמא הלוקח לא יחזור בו ע"ש.

ואז אם אותם דמים עצמם ישנם בעין פטור מאחריותן עליהם. אבל אם הוציאם וייחד מעות אחרים תחתייהם אפי' קיבל עליו מי שפרע י"א שחזרו הלואה^ה וחייב בהם אפי' באונסין עד שיבואו לרשות הלוקח. וי"א אפי' בהוציאם כיון שקיבל עליו מי שפרע ונותנם לו, אע"פ שלא רצה הלוקח לקבלם פטור עליהם^א.

דף מט:

עין משפט א.

ח"מ סימן רצא פעיף ב

ב ג. היה הולך בדרך ואמר לו חבירו הולך עמך אלו הנעליים, ואמר לו חבירו הניחם על החמור והניחם שם, כיון שהמקום אינו משתמר באומרו הניחם בסתם נעשה שומר חנם^ב, ואם הלך משם והניחם אפי' לצורך הוי פושע וחייב לשלם.

הגה: וי"א דאפי' במקום שאינו משתמר לא הוי שומר חנם עד שיאמר לו הנח לפני.

עין משפט ב.

ח"מ סימן קצח פעיף ה

ה. תיקנו חכמים שמעות אינם קונות במטלטלין גזירה שמא יתן הלוקח דמי החפץ וקודם שיקחנו יאבד באונס, כגון שתפול דליקה וישרף החפץ או יבואו גנבים ויקחוהו ואם החפץ יהיה ברשות הלוקח יתעצל

ת. טור בשם יש מחלקים, והרמ"ה, וכ"כ ה"ה.

א. טור בשם הרמב"ן בב"מ מ"ט ע"א. וע"פ הכלל דהלכה כיש בתרא כך דעת מר"ן המחבר.

ב. ודוקא שהלך זה בדרך והמפקיד נשאר כאן, שבזה דעתו היתה ודאי לשומרם כיון שבעליהם ישארו כאן, אבל כששניהם בדרך אפי' כשהמקום לא היה משומר לא נעשה חבירו שומר עי"ז, שבאומרו הניחם כוונתו ואתה תשמור אותם, ולפ"ז תמוהים דברי הרמ"א שכתב יש חולקין דאין כאן מחלוקת כלל. סמ"ע ס"ק ה'. ואפי' לי"א בסעיף ה' דבעינן משיכה בשומרים מ"מ חייב לשלם כשנאבד, אבל כשטען ששמרו כראוי אינו חייב שבועת השומרים. ביאורים ס"ק ז'.

ואם זיכה מתנה לחבירו ונשארה אצל האחר שזכה בה אם זכה עבור קטן הרי הוא שומר חנם ואם זכה לגדול אם הגדול שזכה עבורו אינו שם הרי ג"כ שומר חנם עבורו, אבל אם היה הגדול שם אינו שומר כלל עליה. כ"כ הביאורים סק"ג.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

המוכר מלהצילו, ע"כ העמידוהו חכמים ברשותו^א כדי שישתדל ויציל^ד. לפיכך אם היה החפץ בביתו של הלוקח שמושכר למוכר העמידוהו על דין תורה שמעות קונות שהרי מצוי הלוקח אצל ביתו^ה ויכול להציל. וכן^ו השוכר המקום^ז שאותם מטלטלין מונחים בהם באחד מדרכי הקניה של השכירות קנה המטלטלין שבו, ואין שום אחד מהם יכול לחזור בו. והוא שתהיה החצר משתמרת לדעת השוכר^ח או שעומד בצד המקום.

הגה: וי"א דאם היו המטלטלין במקום שאין לחוש לדליקה נקנים במעות^ט או התנו בפירוש שהמעות יקנו^י הרי המעות קנו.

ג. ובקנין סודר ובקנין סיטומתא דקנה משום שעדיין לא קיבל המעות לידו ודאי יטרח להציל כדי שלא יצטרך לרדת איתו לדין. והקשו אחרי שחז"ל אמרו שאין המעות קונות יאמר המוכר ללוקח נשרפו מעותיך בעליה ותירצו דבמעות שאין טירחא גדולה להצילם ודאי יטרח ויציל. סמ"ע ס"ק ז'. ובמעות אפי' לא נתן רק מקצת לא קנה רק לענין מי שפרע אף שלא שייך הטעם של נשרפו חטיף בעליה דלא פלוג. נתיבות ס"ק ט' בחידושים. ועיין בפעמוני זהב מה שפלפל בדברי הסמ"ע דברים נפלאים ונכונים.

ד. ואם אינו יכול להציל ולא חזר בו המוכר אפי' צריך להחזיר ללוקח מעותיו. סמ"ע ס"ק ח'.

ה. ואף שאין הלוקח גר בבית, מ"מ כיון שהבית הוא שלו מצוי אצל ביתו, ויציל את ביתו ואגב זה יהיו הפירות ניצולים. סמ"ע ס"ק ט'.

ו. כתב הש"ך בס"ק ה' והט"ז ד"וכן" זה קאי על עיקר הדין שבשניהם קונה בלא משיכה רק שחלוקים בטעמם דבסיפא הטעם משום דהוי כחצירו וקונה לו.

ז. וה"ה השואל המקום, ודוקא כששכרו או שאלו להשתמש בו אבל אם שכרו או שאלו רק לדריסת הרגל בלבד אינו קונה לו. ש"ך ס"ק ו'. וכתב הש"ך בס"ק ז' דדוקא השכיר או השאיל לו החצר תחילה ואח"כ הקנה לו המטלטלין, אבל שניהם כאחד לא מהני. ועיין בנתיבות בסי' ר"ב ובביאורים ס"ק א' שם.

ח. ולדעת הי"א בסי' ר' סעיף א' בהג"ה אפי' משומר לדעת המוכר סגי. ש"ך ס"ק ח'.

ט. ושאר אונסים לא שכיחא. סמ"ע ס"ק י', והש"ך בס"ק ט' חולק וס"ל דלא פלוג רבנן, רק דבכל ענין מעות אינן קונות.

י. והש"ך בס"ק י' חולק על דין זה וסובר שדוקא בסי' ק"צ סעיף ח' שבכסף במקום שכותבים שטר מהני תנאה ששם הכסף מהדין קונה רק דלא סמכא דעתיה במקום שכותבים שטר, ואם התנו וסמיך דעתיה מועיל, משא"כ כאן שתיקנו חכמים דמעות אינן קונות לא פלוג ולא מהני גם בהתנו ביניהם. ועוד שהרי מתנה על מה שאמרו חכמים וכל המתנה על מה שאמרו חכמים תנאו בטל שמצאנו שחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה, בכתובות נ"ו ע"א. ומה שיכול להתנות בממון רק במקום ששייך ענין מחילה אבל אינו יכול להתנות לעשות קנין במה שאינו קנין כמו שאינו יכול להתנות שפלוגי יורש במקום שאינו יורש, אבל הב"ח תירץ דברי הרמ"א שכיון שכל התקנה לטובת הלוקח יכול לומר לא ניחא לי בתקנת חכמים שהיא לטובת.

עין משפט ג.ד.

ח"מ סימן רד פעיף ב

ב. נתן דמי המקח, ונאנס החפץ קודם שיקחנו, ואמר לו תן לי מקחי או החזר לי מעותי אע"פ שיש עדים שאבד באונס, ולא היה כח במוכר להצילו, ולא נתרשל בדבר, הרי זה מחזיר הדמים^ב, ואין כאן גם מי שפרע.

וי"א דה"ה למי שחוזר בו מפני שירא להפסיד^ל כל המקח^מ.

עין משפט ה.

ח"מ סימן רכז פעיף ב

ב. כמה תהיה האונאה וחייב להשיב, שישית מצד אחד, ואין משגיחין על השני^ב בין הוא ביטול מקח שזה יותר משישית בין פחות משישית שזה מחילה.

כיצד הרי שמכר שוה שש בחמש^ב או שוה שבע בשש^ע. או שוה חמש בשש^ב או שוה שש בשבע^ז. הרי זו אונאה ונקנה המקח וחייב המאנה

כ. רמב"ם פ"ג ממכירה הלכה ו' והטור בס"י קצ"ח סעיף י"ד והרי"ף והרא"ש בריש הזהב סי' ח'.

ל. הרא"ש בב"מ פ' ז' סי' י"ג ונ"י בפ' הזהב בשם הראב"ד ותוס' שם בשם ר"ת בדף מ"ז ע"ב.

ואין המוכר יכול לומר כל זמן שלא הפסדת אין עליך לחזור ואם תפסיד אחזיר לך הדמים, שהלוקח יכול לומר לו לא ניחא לי לעמוד בדין וגם שמא לא יהיה לך אז ממה לפרוע. סמ"ע ס"ק ד'.

מ. אבל ירא להפסיד מקצת המקח, כגון קנה יין ומפחד שיחמיץ חייב לקבל מי שפרע. סמ"ע ס"ק ה'.

נ. ממימרא דשמואל בב"מ מ"ט. וסמ"ע ס"ק ג'. וכתב ה"ה בפ"י ממכירה הלכה ב' המחבר כתב ד' צדדים, שנים מהם מוסכמים בגמ' בב"מ מ"ט ע"ב, והם שוה שש בחמש ושוה שש בשבע, אבל שוה חמש בשש או שבע בשש, במחלוקת רב ושמואל במציעא מ"ט ע"ב, ופסק הרמב"ם כשמואל דתניא כוותיה.

ס. כאן המוכר נתאנה בשישית אבל מצד המעות שנתן הלוקח החשבון הוא יותר משישית. הוא שישית במעות מצד הלוקח, הגם שמצד המוכר זה יותר משישית.

פ. נתאנה הלוקח ומצידו זה בדיוק שישית במעות הגם שמצד המוכר לפי החשבון הונה אותו יותר משישית.

צ. נתאנה הלוקח אבל לפי החשבון, השישית בדיוק בצד המוכר, אבל מצד הלוקח שילם יותר משישית.

לשלם האונאה ולהחזירה כולה **ק** למתאנה.

ח"מ סימן רכז סעיף טז

טז יז. יש אונאה במטבעות עד שתות **ר**.

הגה: וי"א דשיעור אונאה במטבע אחד מי"ב **ש** ופחות מזה הוי מחילה ויתר על כך בטול המקח, ובשיעור דהוי מחילה מותר לכתחילה להוציאו ביפה כמו שנתבאר בסעיף ו'.

עין משפט ו. ח"מ סימן רכז סעיף ז

ז. זמן שיכול לתבוע אונאתו בשתות או לבטל המקח ביותר משתות הוא כדי שיראה החפץ לסוחר **ת** או לקרובו, ואם נשתהה יותר מכך אינו יכול לחזור ולא לתבוע אונאתו **א**, אבל אם יברר שהיה לו אונס **ב** ולכן לא חקר בתוך הזמן הזה יכול לחזור עדיין או לבקש אונאתו אם זה שתות.

הגה: ידע הלוקח בשעה שלקחו שנתאנה ושתק ומיד אחרי הלקיחה תוך הזמן

- ק.** ולא נאמר שיחזיר עד שימעט משישית, ואז הוי מחילה בשאר וכמו בסי' רי"ח סעיף ח' ודומה גם בסי' רכ"ט. סמ"ע ס"ק ד'.
- ר.** משנה שם נ"ב וכו"ש, ורמב"ם שם הלכה ט'. ואע"ג דכתוב "וכי תמכרו ממכר לעמיתך" ובמטבע אין כ"כ מקח וממכר קמ"ל דיש בו אונאה. סמ"ע ס"ק כ"ו.
- ש.** הרא"ש פ"ד סי' י"ט, והמגיד שם בהלכה י' מהרמב"ן והטעם שמעות ניתנו להוצאה, וכשהיא חסרה אין לוקחים אותה. סמ"ע ס"ק כ"ח.
- ת.** ממשנה ב"מ מ"ט ע"ב והלכתא בדף נ' ע"ב. ואם שהה יותר שם מימרא דרבא. ובפעמוני זהב הביא דלא שנא תגר ישראל או גוי כיון שאומן הוא ולא מרע נפשיה.
- א.** ואם לא נתן עדיין המעות מיגו שיכול לומר נתתי יכול ג"כ לומר לא נתרציתי. ש"ך ס"ק ד' מאגודת אזור וצ"ע, ובפעמוני זהב הביא מהכנה"ג שכתב כן בפשטות, וא"כ מי שבידו המעות יכול לומר קים לי וצריך לישבע שמעולם לא עלה על דעתו להתרצות. ובביאורים ס"ק ב' כתב דאם זה פחות משתות לא מהני מיגו זה ע"ש.
- וטעם דבנשתהה אינו חוזר הוא משום דאמרין שמחל, כ"כ ברש"י שם, אם לא שגילה דעתו בעדים שאינו רוצה למחול. כ"כ בפעמוני זהב.
- ב.** ואם היה לו אונס ועבר האונס ולא הראהו לתגר אח"כ יכול לחזור בו ולומר כיון שמתחילה היה לו אונס לא עלה בדעתו לחקור עוד. סמ"ע ס"ק י"ז והט"ז חולק.
- ואם הראה לתגר והתגר טעה ואמר לו שלא נתאנה, ואח"כ נתברר שנתאנה, יכול לחזור בו אפי' אחרי זמן מרובה. ביאורים ס"ק ג'.

שיראה לתגר או לקרובו תובע אונאתו או חוזר מהמקח לא אמרינן שמחל מכיון שידע א.

עין משפט ז.ז. חו"מ פימן רכז פעיף ב
עיינ לעיל עין משפט ה

עין משפט ט. חו"מ פימן רכז פעיף ג

ג. היתה האונאה פחות משישית בכל שהוא כגון מכר שוה שבעים בשישים ופרוטה ד אינו חייב להחזיר כלום, דכל פחות משישית הדרך למחול ה.

חו"מ פימן רכז פעיף ד

ד. היתה האונאה יותר על שישית י כל שהיא כגון שמכר שוה שישים

ג. ומ"מ אינו יכול לתבוע אונאתו או לחזור רק בשיעור כדי שיראה לתגר, שעיקר הטעם שלא אומרים שמחל משום די"ל ששתק כדי שמקודם יתקיים המקח ואח"כ יתבע אונאתו, אבל אחר שיעור כדי שיראה לתגר שידע שאינו יכול לתבוע אונאתו ובכל זאת שתק מסתמא מחל, כ"כ הט"ז. ולפ"ז אם יש בו שיעור כדי ביטול המקח שזה יותר משתות שלא שייך בו הטעם ששתק דא"כ למה היה קונה, אפי' בתוך הזמן כדי שיראה אינו יכול לבטל המקח, וכתב הנתיבות דכן עיקר ודלא כהסמ"ע בס"ק י"ח, מביאורים ס"ק ד'.

ד. דבענין זה אין שום שישית מאף צד אבל הרמב"ם והטור כתבו כגון שמכר שישים בחמישים ופרוטה, או שישים בשבעים פחות פרוטה, ותמה ע"ז המגיד שם בהלכה ג' דלמה יהיה זה מחילה דבמכר שוה שישים בחמישים ופרוטה, אף שאינו שתות בשווי המקח, מ"מ הוא יותר משתות מצד המעות שקיבל, ועיינ בט"ז מה שיישב. ומכאן כתב הפעמוני זהב שמר"ן חולק על דין הרמ"א מהמרדכי שהביא בסוף סעיף ד' ולית ליה דברי המרדכי ע"ש. וכמו שכתב בבד"ה בב"י, וא"כ מכר שוה שישים בחמישים ופרוטה מצד המעות הוי יותר משתות והמקח בטל.

ה. שכן דרך המקח וממכר שאין הלוקח והמוכר יכולים לצמצם ולכוון המקח, לכך מוחלין עד שתות. סמ"ע ס"ק ב'.

ו. היינו משני הצדדים גם מצד המקח והמעות אז בטל המקח. ופשוט מגמ' בב"מ נ' ע"ב, ובפעמוני זהב כתב דלדעת מר"ן בסעיף ג' ה"ה מכר שוה שישים בנ"א בטל המקח, ומ"מ הרמב"ן והרשב"א שם הסכימו שאם היתה האונאה בכדי שאין הדעת טועה שהיא מחילה וכמ"ש בסי' ר"כ סעיף ח' ולקמן בסעיף ט', וכ"כ בפעמוני זהב אלא שהקשה הרב ממש"כ מר"ן בסעיף כ"ט וז"ל העבדים והקרקעות והשטרות אין להם אונאה אפי' מכר שוה אלף דינר בדינר והקשה מה הלשון אפי' שזה אדרבא הואיל ומכר בדבר שאין הדעת טועה בו כמו אלף בדינר ע"כ אין כאן ביטול מקח אלא מחילה ואפי' במטלטלין.

ועוד הקשה הרב על דברי הרמ"א שם שכתב דכל שהוא יותר מפלגא הוי אונאה וחייב להחזיר והרי יותר מפלגא אין הדעת טועה והוי מחילה ומדוע לחייבו להחזיר, והביא שמצא ללחם

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחודר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

בחמשים פחות פרוטה בטל המקח. והמתאנה יכול להחזיר החפץ ^ז ולא יקנה כלל, אבל המתאנה אינו יכול לחזור ^ח אם רצה השני וקיבל.

הגה: וי"א דגם המתאנה יכול לחזור בו אלא א"כ נתרצה המתאנה פעם אחת, או ששתק יותר מהשיעור המתבאר בסעיף ז' ^ט.

הגה: מכר לו שוה שישים בחמשים ואחד, או שוה חמשים ואחד בשישים, שאין כאן אונאה של שתות מקח ולא שתות מעות ^י אלא שלגבי אחד הוא ביטול מקח ^כ ולגבי השני הוא מחילה, בזה אנו הולכים אחר המקח ^ל הן לענין מחילה הן לענין ביטול מקח, דטועים אנשים בדמי המקח

משנה בהלכות מכירה פי"ב שהקשה הקושיות הנ"ל. אלא שהקשה עוד מסעיף ט' ששם נפסק רק אם מכר מפני דוחקו וזילזל במכירתו יותר מכדי שהדעת טועה אינו יכול לחזור דידע ומחיל והקשה הרב דמסי' ר"כ סעיף ח' אין צורך מפני דוחקו אלא העיקר אם אין הדעת טועה הרי זה במתנה ומחיל. והכריח בסוף דמשי"כ מר"ן ידוע מפני דוחקו לאו דוקא והעיקר אם אין הדעת טועה הרי מתנה ע"ש.

ז. אבל אינו יכול לתבוע אונאתו, שהמתאנה יכול לומר לו או חזור במקחך או יהיה בידך כמו שהקנתיהו, כ"כ הטור סמ"ע ס"ק ו'. וא"כ ה"ה אם מכרו כבר הלוקח לחפץ אינו יכול לבקש אונאתו מהמוכר. וכ"כ בפעמוני זהב אלא שכתב דזה ביותר משתות אבל בשתות בדיוק שאין יכול לבטל המקח גם במכרו לחפץ הלוקח תובע אונאתו.

ח. שלא יהיה חוטא נשכר. סמ"ע ס"ק ז'. מ"מ אם המתאנה תובע אונאתו המתאנה גם יכול לחזור. כ"כ ה"ה ברמב"ם בהלכה ג'.

ט. הטעם, דכל זמן שלא נתרצה המתאנה לא נגמר עדיין המקח, לכן שניהם יכולים לחזור, משא"כ כשכבר נתרצה או עבר זמן כדי שיראה, דלא גילה המתאנה דעתו כלל, הוא כאילו נתרצה מתחילה. סמ"ע ס"ק ח'. ועיין בפעמוני זהב דהכריח דעת הרי"ף ורמב"ם ומר"ן דכל זמן שלא תבע אונאתו אין המתאנה יכול לחזור בו ואם תבע אונאתו גם המתאנה יכול לחזור שנתבטל המקח.

י. דלגבי שיווי המקח הוא פחות משתות, ובחשבון המעות שקיבל המוכר הוא יותר משתות המעות.

כ. במכר שוה שישים בחמשים ואחד, דלגבי שיווי המקח הוא פחות משתות דשתותו הוא עשרה ולא נתאנה המוכר כי אם בט', ולגבי קבלת המעות הוא יותר משתות, דשתות של נ"א הם שמונה וחצי והרי נתאנה מחצית והוא ביטול המקח מצד המעות. ובמכר שוה נ"א בשישים הוא להיפך, דאחר שווי המקח הוא יותר משתות ובטל המקח, ומצד קבלת המעות הוא פחות משתות דשתות היא עשרה ולא קיבל רק ט'. סמ"ע ס"ק ט'.

ל. נמצא דבמכר שישים בנ"א הוא מחילה, ובמכר נ"א בשישים הוא ביטול המקח, כי ביחס לשווי המקח ישנו יותר משתות ונתאנה הלוקח. סמ"ע ס"ק י'.

ואינם טועים במעות ^מ.

עין משפט י.

הו"מ סימן רכז פעיף ז.ח.

ז. זמן שיכול לתבוע אונאתו בשתות או לבטל המקח ביותר משתות הוא כדי שיראה החפץ לסוחר ^ב או לקרובו, ואם נשתהה יותר מכך אינו יכול לחזור ולא לתבוע אונאתו ^ב, אבל אם יברר שהיה לו אונס ^ע ולכן לא חקר בתוך הזמן הזה יכול לחזור עדיין או לבקש אונאתו אם זה שתות.

הגה: ידע הלוקח בשעה שלקחו שנתאנה ושתק ומיד אחרי הלקיחה תוך הזמן שיראה לתגר או לקרובו תובע אונאתו או חוזר מהמקח לא אמרינן שמחל מכיון שידע ^ב.

ח. כל ההקצבת הזמן עד שיראה אותו לאומן זה רק בלוקח שהחפץ

^מ. דכל שאין שם שתות עליו משום צד, אזלינן בטר המקח, ואף דהוא יותר משתות מצד המעות, לא אמרינן דטעו, שאין רגילין לטעות בחשבון נתינת הדמים ואמרינן דמחל לו. סמ"ע ס"ק י"א.

^נ. ממשנה ב"מ מ"ט ע"ב והלכתא בדף נ' ע"ב. ואם שהה יותר שם מימרא דרבא. ובפעמוני זהב הביא דלא שנא תגר ישראל או גוי כיון שאומן הוא ולא מרע נפשיה.

^ס. ואם לא נתן עדיין המעות מיגו שיכול לומר נתתי יכול ג"כ לומר לא נתרציתי. ש"ך ס"ק ד' מאגודת אזור וצ"ע, ובפעמוני זהב הביא מהכנה"ג שכתב כן בפשטות, וא"כ מי שבידו המעות יכול לומר קים לי וצריך לישבע שמעולם לא עלה על דעתו להתרצות. ובביאורים ס"ק ב' כתב דאם זה פחות משתות לא מהני מיגו זה ע"ש.

וטעם דבנשתהה אינו חוזר הוא משום דאמרינן שמחל, כ"כ ברש"י שם, אם לא שגילה דעתו בעדים שאינו רוצה למחול. כ"כ בפעמוני זהב.

^ע. ואם היה לו אונס ועבר האונס ולא הראהו לתגר אח"כ יכול לחזור בו ולומר כיון שמתחילה היה לו אונס לא עלה בדעתו לחקור עוד. סמ"ע ס"ק י"ז והט"ז חולק.

ואם הראה לתגר והתגר טעה ואמר לו שלא נתאנה, ואח"כ נתברר שנתאנה, יכול לחזור בו אפי' אחרי זמן מרובה. ביאורים ס"ק ג'.

^פ. ומ"מ אינו יכול לתבוע אונאתו או לחזור רק בשיעור כדי שיראה לתגר, שעיקר הטעם שלא אומרים שמחל משום די"ל ששתק כדי שמקודם יתקיים המקח ואח"כ יתבע אונאתו, אבל אחר שיעור כדי שיראה לתגר שידע שאינו יכול לתבוע אונאתו ובכל זאת שתק מסתמא מחל, כ"כ הט"ז. ולפ"ז אם יש בו שיעור כדי ביטול המקח שזה יותר משתות שלא שייך בו הטעם ששתק דא"כ למה היה קונה, אפי' בתוך הזמן כדי שיראה אינו יכול לבטל המקח, וכתב הנתיבות דכן עיקר ודלא כהסמ"ע בס"ק י"ח, מביאורים ס"ק ד'.

בידו^ז, אבל במוכר חוזר באונאה לעולם^ק, ואם זה יותר משתות יכול לבטל המקח. אבל אם יש בשוק כמותו אינו חוזר אלא כדי שישאל על שער שבשוק וה"ה אם נודע שבא לידו^ר דבר כמו שמכר וידע שטעה ולא תבע הרי זה מחל.

ז. ולפ"ז אם קנה בקנין סודר והמקח עדיין תחת יד המוכר הדין להיפך שלמוכר יש הזמן שקצבו ואילו הלוקח חוזר עד שהחפץ יגיע לידו ויראנו. כ"כ בביאורים ס"ק ה'. ובקרקע ובחזקה בו, אינו יכול לחזור בו אחר שיעור כדי שיראה, ש"ך ס"ק ה'. לפי הי"א בסעיף כ"ט שגם בקרקע עד פלגא אין אונאה.

ק. רמב"ם פ"ב ממכירה הלכה ו'.
ר. ודוקא שהלוקח מברר שבא לבידו, ובלא"ה המוכר נאמן. סמ"ע ס"ק כ'. וכשאינן ידוע כלל אם נתאנה נאמן הלוקח לומר שבא לידו חפץ כזה במיגו דלא נתאנה כלל. אבל אם יש ללוקח מיגו דפרעתי אינו נאמן מכת זה לומר שבא ליד המוכר חפץ דומה אם לא שמביא ראיה.